

G.P. Maksimov

MOJI STAVOVI

G.P. Maksimov

Gregor Petrovič Maksimov je rođen 1893. godine u malom mestu Mitušino, blizu Smolenska u Rusiji. Već kao student u Sankt Petersburgu bavio se tajnom propagandom među studentskom i seljačkom populacijom, sve do izbijanja revolucije, kada je stupio u kontakt sa radničkim organizacijama na čijim je skupovima pomagao i držao govore. Kao i za mnoge, i za Maksimova je to bio period velikog entuzijazma, i on se priključio Crvenoj Armiji u borbi protiv belogardejaca i drugih kontrarevolucionara. Međutim, kada je uvideo da boljševici pokušavaju da uguše slobodne radničke sovjete i iskoriste vojsku za obračun sa neistomišljenicima/cama, Maksimov je odbio da izvršava naređenja. Zbog toga je osuđen na smrt, ali je pomilovan usled energične solidarnosti od strane radničkih organizacija sa kojima je sarađivao. Poslednji put je bio uhapšen 1921. ali je zbog štrajka glađu i internacionalne solidarnosti pušten iz zatvora, ali prognan iz Rusije. Neko vreme je živio u Nemačkoj, da bi se ubrzo nastanio u SAD-u. Pisao je mnoga dela o anarhizmu i radničkoj borbi, u kojima je raskrinkavao boljševičke zločine i laži, i bio je urednik i saradnik brojnih radničkih listova. Bio je pun razumevanja za druge, otvoren za sve ideje koje su dolazile iz najboljih namera, a svoj život je posvetio anarhizmu, koji je ispunjavao svaki momenat njegove borbe i rada. Umro je u Čikagu, 1950. godine.

MOJI STAVOVI

G.P. Maksimov

MOJE SHVATANJE KAPITALIZMA

U osnovi današnjeg kapitalističkog društva nalazi se princip privatne svojine, usled čega je društvo podeljeno na dve osnovne klase kapitaliste i proletarijat. Prva klasa, malobrojna, poseduje sav kapital, oruđa i sredstva za proizvodnju, dok je druga, mnogobrojna klasa, lišena svega toga i poseduje samo svoju radnu snagu, kako fizičku, tako i umnu. Pod pritiskom potreba, radnička klasa prodaje tu snagu kapitalistima, po ceni daleko ispod njene prave vrednosti; i ta razlika u vrednosti rada i zarade odlazi kao višak vrednosti u džep kapitaliste. Kao rezultat toga, prva klasa poseduje ogromno bogatstvo, dok proletarijat i njemu srodne društvene grupe žive u bedi. Ovaj kontrast je najuočljiviji u zemljama u kojima je kapitalizam najrazvijeniji. Ovakav ekonomski poredak brani država svom svojom snagom, svojim moralom i svojim religijama.

Kapitalistička proizvodnja je proizvodnja robe, tj. proizvodnja je namenjena tržištu. Tržište je najvažnije obeležje sistema raspodele dobara u kapitalizmu. U takvom društvu, sve se svodi na kupovinu i prodaju. Ljudi, prodajući kapitalistima svoju fizičku i umnu snagu, takođe su vrsta robe - živa roba - i rezultati njihovih aktivnosti, i na polju materijalne proizvodnje i na polju nauke, umetnosti i morala, takođe su dobra kojima je moguće trgovati. Zbog toga samo mala grupa eksploatatora uživa u najvećim dostignućima nauke i tehnologije, ili drugim rečima u dostignućima napretka celog čovečanstva.

Usled ekonomske nejednakosti dve klase princip slobodnog rada i dobrovoljnog ugovaranja, kao suština zapošljavanja, koristi jedino kapitalistima, i svaki pokušaj proletarijata da izjednači položaj dveju klasa u takvom ugovaranju nailazi na sankcije države, koja služi odbrani privilegija kapitala.

Naučno-tehnološki razvoj dovodi do intenzivne mehanizacije proizvodnje, što sa druge strane dovodi do koncentrisanja kapitala i dalje proleterizacije

stanovništva. Mehanizacija proizvodnje čini kapitaliste manje zavisnim od ljudske snage i omogućava im da eksploatišu socijalno slabije grupe ljudi decu, žene i stare. Shodno tome, usled razvoja mehanizacije, pojavljuje se rastuća nezaposlenost, koja čini rad još više zavisnim od kapitala, čime još više pojačava eksploataciju i bedu radnika i radnica. Industrijska tehnologija današnjice omogućava da se u kraćem vremenskom periodu proizvede više nego što je potrebno da bi se zadovoljile potrebe celog čovečanstva. Međutim, i pored toga milioni nisu u stanju da zadovolje ni svoje najelementarnije potrebe za hranom, odećom i skloništem, a nisu ni u mogućnosti da upotrebe svoju snagu i sposobnosti jer je nezaposlenost, koja se ranije samo povremeno javljala, postala stalni fenomen.

U takvoj situaciji, ljudi tonu sve dublje u siromaštvo, jer im se smanjuje kupovna moć. Neprebrojivi magacini se pune neprodatom robom, dok se druga roba uništava da bi se izbegao pad cena na tržištu. Proizvodnja se usporava, nezaposlenost raste, beda i politička represija nad ljudima dostižu neviđeni intenzitet, i buržoaska demokratija prerasta u otvorenu diktaturu, koju karakteriše nekontrolisana i bahata sila policije. Želeći da preduprede neizbežnu ekonomsku krizu i istovremeno se nadajući gomilanju još većeg bogatstva, kapitalisti se upuštaju u još intenzivniju potragu za novim tržištem. Počinje takmičenje sa kapitalistima drugih regija, a u međuvremenu se vladajuće klase raznih zemalja trude da stave udaljena tržišta pod svoju monopolističku kontrolu, koristeći svoje države, tako da vlade spremno daju svoje armije i mornarice za nastavljane i ispunjavanje kapitalističkih ambicija. Tako izgleda uvod u rat i upravo je tako počeo Prvi svetski rat. Iz istog razloga, mi danas (1933. godine) vidimo oružanu pljačku, praćenu masovnim pokoljem, miroljubivog stanovništva Kine. Stoga, kapitalizam je osnovni uzrok ratova i dokle god postoji nećemo videti njihov završetak.

Haotična proizvodnja i neorganizovano, nekontrolisano nadmetanje za tržišta, navelo je kapitaliste da formiraju monopolistička udruženja, najčešće na internacionalnom nivou: trustove, kartele i mafijaške organizacije. Od početka dvadesetog veka ova udruženja postigla su ogroman uticaj na ekonomski i politički život svake zemlje sa visoko razvojenom industrijom i od tada je razvoj kapitalizma krenuo ka ujedinjavanju industrijskog i finansijskog kapitala. Drugim rečima, kapitalizam je ušao u novu fazu razvoja, fazu koja se zove imperijalizam. Jedna od osnovnih karakteristika ove faze je konstantan rast moći

bolnice, doktori/ke i, pre svega - društveno blagostanje i sloboda, mogli bi da se pokažu kao najbolji način da se oslobodimo kriminalaca i kriminala zajedno.

Sada je moguće postaviti sledeće tri, po mom mišljenju, ključne i osnovne institucije budućeg anarhističkog društva:

- (a) sindikati proizvođača/ica, koji će voditi, preko sindikalizacije proizvodnje, do plodnog komunizma proizvođača/ica;
- (b) udruženja potrošača/ica, koja će voditi, preko ostvarenja kooperacije, do potrošačkog komunizma;
- (c) teritorijalno udruživanje, koje preko komunizma vodi jedinstvu u razlikama, tj. u Konfederaciju ljudi, zasnovanu na slobodi i jednakosti.

Ipak, ne umišljam da će buduće društvo biti ukalupljeno u ovakvu pojednostavljenu i šematizovanu formu. Čini mi se, zaista, da će biti mnogo složenije strukture, u kojoj će osnovni elementi biti isprepleteni sa tako raznovrsnim i međusobno povezanim faktorima, da će spremno moći da udovolji i najrazličitijim zahtevima i potrebama slobodne ljudske ličnosti.

komune. Međutim, komuna bi zauzvrat tražila određeni godišnji doprinos od individualnih farmi. Oblik i iznos ovih potraživanja odredio bi se konvencijom Nacionalne konfederacije rada, ali bi sakupljanje doprinosa bilo na Banci komune i njenim ograncima i vršilo bi se preko razmene dobara.

Tako ja zamišljam ekonomski poredak novog društva na dan nakon socijalne revolucije.

POLITIČKA STRUKTURA DRUŠTVA

U političkoj sferi Država će biti zamenjena Konfederacijom slobodnih komuna sa svojim većima (sovjetima); tj. komunalizam će zameniti etatizam. Veća (sovjeti) komuna, kao i udruženja tih veća sve do Konfederalnog saveza veća, i uključujući njega, neće imati nikakvu vlast.

Sa slobodom individue kao polazištem, komunalistički poredak preko slobodnog udruživanja individua u komune, komuna u provincije, i provincija u nacije, nudi jedino ispravno rešenje nacionalnog pitanja: prirodno narodno jedinstvo u različitosti, zasnovano na slobodi i jednakosti.

Što se tiče organizovanja odbrane ovog društva, to može biti jedino opšte naoružavanje radnika/ca, kao osnove za stvaranje radničke milicije, opremljene svim tehničkim i organizacionim dostignućima vojne nauke. Narodna milicija, organizovana na industrijskoj osnovi, bila bi podređena proizvodnim udruženjima i u periodu mira bila bi uključena u korisnu proizvodnju.

Služba građanske straže bila bi osnovana sa ciljem održavanja javne bezbednosti u miru, uz pomoć stambenih komiteta. Građani/ke bi sami/e izvršavali/e opštu dužnost odbrane, tj. samoodbrane, bez centralnog organa njima nadređenog.

Današnji sudovi bili bi zamenjeni dobrovoljnim arbitrarnim većima, a u slučaju brutalnih zločina - koji uključuju ubistva ili zločine protiv slobode i jednakosti - bio bi okupljen specijalni komunalni sud koji ne bi bio trajne prirode, jer bi stalni sudovi bili ukinuti. Zatvori bi se takođe ukinuli. Škole,

finansijskog kapitala, i njegova prevlast nad industrijskim kapitalom. Danas je ta prevlast poprimila oblik diktature banaka i berza, ili drugim rečima, postala je diktatura plutokratije, najbogatijih. Imperijalizam je poslednja etapa rasta kapitalizma, nakon koje počinje nezaustavljivi proces njegovog propadanja i truljenja.

Moderni fenomen imperijalizma je, stoga, faza potpuno sazrelog kapitalizma, u kojoj finansije zauzimaju sve komandne pozicije i zato mi živimo u vremenu u kojem kapitalizam, postigavši cilj svog razvoja, kreće u smeru degradacije i raspadanja. Ovaj proces propadanja je počeo nakon Prvog svetskog rata, i dobio je formu konstantne i neizlečive ekonomske krize koja se, poslednjih godina, proširila istovremeno i na zemlje pobednika i na zemlje poraženih. U vreme dok ovo pišem (1933-34.) kriza je zahvatila skoro sve zemlje kao prava svetska kriza kapitalističkog sistema. Usled njene dugotrajnosti i univerzalnih posledica, ni na koji način ne može se svrstati u red periodičnih kapitalističkih kriza. Pre će biti da ove osobine ukazuju na početak degenerativnog procesa u okviru samog sistema, procesa raspadanja koji bolno pogađa najšire radne mase čovečanstva, i koji će to u budućnosti činiti na još drastičniji način.

Krah njujorške berze 1929. godine (događaj od svetskog značaja) neminovno je odveo u bankrot bezbroj malih i srednjih industrijskih preduzeća. Uništio je razne finansijske i komercijalne institucije i doveo do trijumfalne pobede finansijskog kapitala, koji je potčinio svojoj kontroli industriju, trgovinu i poljoprivredu naše zemlje (SAD), i koji je doneo neviđenu nezaposlenost i katastrofalno osiromašenje najvećeg dela stanovništva.

Zbog toga je krah njujorške berze značio, pre svega, uspostavljanje na globalnom nivou apsolutne diktature finansijskog kapitala, diktature male grupe moćnika koji su međusobno zavađeni zbog svojih finansijskih interesa. Međutim, uprkos unutrašnjim kontradiktornostima i predviđanjima marksističkih ekonomista, kapitalizam u svom modernom imperijalističkom obliku uspeo je da eliminiše neorganizovanu tržišnu borbu i da precizno proceni kapacitete tržišta. I više od toga: pokazao se sposobnim da ostvari - da iskoristimo jednu boljševičku frazu - "plansku ekonomiju", zasnovanu na izračunavanju kupovne moći, kao i na "nacionalizaciji proizvodnje". Ipak, unutrašnje kontradiktornosti unutar kapitalizma ne mogu se otkloniti na ovaj način. Naprotiv, one rastu i

postaju još opasnije. "Planska ekonomija" imperijalizma, sa svojom "nacionalizovanom" proizvodnjom zasnovanom na principu privatne svojine čija je glavna pokretačka snaga lični interes i žeđ za neograničenom dobiti na račun radnih masa, sam postaje uzrok sunovrata kapitalističkog sistema; njegove računice nisu zasnovane na realnim potrebama ljudi, već na njihovoj kupovnoj moći. U skladu sa promenama ove kupovne moći, proizvodnja dobara se širi ili sužava. Međutim, ako imamo u vidu činjenicu da finansijska diktatura povlači za sobom uništenje bezbroj malih i srednjih preduzetnika i preduzeća, i stvaranje miliona nezaposlenih radnica i radnika iz tih uništenih preduzeća, onda možemo s pravom da očekujemo da će smanjenje proizvodnje prirodno uslediti. Proizvodnja dobara je smanjena proporcionalno umanjenju kupovne moći, stoga raste armija nezaposlenih, dok se u isto vreme povećava beda stanovništva.

Sada je, da bi robu učinio dostupnom osiromašenoj populaciji, kapitalizam prinuđen da snizi cene. Međutim, spuštanje cene, bez proporcionalnog umanjenja profita biznismena, može se postići samo sniženjem troškova proizvodnje, ili proizvodne cene proizvoda. To se može postići, sa jedne strane, smanjenjem nadnica, tj. još većim osiromašenjem još većeg dela stanovništva, ili - na drugi način - racionalizacijom proizvodnje preko intenzivnije mehanizacije proizvodnog procesa i manje zavisnosti proizvođača od ljudskog rada. Kao posledica ovoga, nezaposlenost će se neminovno ponovo pojaviti, uz još veće umanjenje kupovne sposobnosti ljudi. Sledi dalje smanjivanje rezultata proizvodnje, uz ponovno javljanje već opisanih posledica. Tako "planska ekonomija" kapitalizma i proces "racionalizovane proizvodnje", koji cilja isključivo na ličnu dobit, logično vodi ka još brutalnijoj diktaturi i intenzivnijoj koncentraciji finansijskog kapitala, uz nepotrebno smanjivanje nacionalne proizvodnje i konstantno uvećavanje nezaposlenosti i siromaštva. Ukratko, kapitalizam, koji je izrodio novu kugu za društvo, nije sposoban da se otarasi svog zlog deteta, a da u tom procesu ne ubije sebe. Logični razvoj ovakve situacije neminovno dovodi do sledeće dileme: ili potpuno uništenje ljudskog društva, ili uništenje kapitalizma i stvaranje novog, progresivnijeg društvenog i političkog sistema. Ne postoji treća mogućnost. Moderni oblik društvenog organizovanja je odradio svoje i danas predstavlja prepreku napretku čovečanstva, a uz to je i izvor propadanja društva. Ovaj pohabani sistem je zbog toga potrebno odneti u muzej društvene evolucije.

Baš kao što bi razne forme proizvodnje u komuni bile u nadležnosti odgovarajućih industrijskih sindikata, tako bi i zemljište, njegovo oduzimanje i dodeljivanje, kao i domaća kolonizacija i agronomija itd, bilo u nadležnosti Saveza zemljoradničkih zajednica, kao gradivnog činioca Nacionalne konfederacije rada.

Zemljoradnička ekonomija prelaznog perioda funkcionisala bi na tri osnova: individualnom, zadržnom i komunističkom, od kojih bi komunistička zemljoradnja bila deo Nacionalne komune. Naravno, glavnu ulogu bi igrala individualistička zemljoradnja, u kojoj bi najdominantniji bili proizvodni odnosi zasnovani na privatnom vlasništvu.

Komuna ne bi ulazila ni u kakve ekonomske odnose sa individualnim farmama. Umesto toga, tokom prelaznog perioda, zadruge bi obavljale funkciju posredovanja između komune i individualnih farmi u celoj zemlji. Na taj način bi zadruge integrisale, potpuno i na svakom nivou, milione individualnih farmi. Zadržni mehanizam bi otprilike imao ovaj oblik:

- (a) Zemljoradnička udruženja za kupovinu i prodaju
- (b) Federacija zemljoradničkih udruženja
- (c) Najviši Savet zadruga

Zadržni organi individualnih farmi stupali bi u bliske kontakte sa računovodstvenim i distributivnim organima komuna. Komuna bi, sa svoje strane, osnovala Banku za razmenu i kreditiranje sa mnogim kancelarijama za razne grane širom zemlje. Ova banka bi obavljala celokupnu razmenu i kreditiranje, kako unutar Konfederacije, tako i u razmeni sa drugim Konfederacijama.

Tako bi individualne farme dobrovoljno prosledile sav višak proizvoda svojim zadrugama, koje bi obavljale kupoprodaju. Zadruge bi predale svoje proizvode Banci komune i njenim granama. Plaćalo bi im se i određenim zamenama za novac, i svim potrepštinama koje zahtevaju potrošači/ce. Tako bi tržište, špekulacije, finansijski kapital, i sama trgovina, bili ukinuti.

Individualističke farme mogle bi, na osnovu ravnopravnosti sa komunom, da koriste transportne usluge, putarske, telefonske, telegrafske, radijske, zatim usluge javnog obrazovanja, zdravstva, i drugih javnih usluga

Industrijska ili proizvodna komuna bila bi dopunjena organizacijom potrošačke komune, koja je zaista samo dopuna, jer su proizvodnja i potrošnja nerazdvojivi procesi. Potrošačka komuna bi vršila široku funkciju računovodstva i distribucije i bila bi sačinjena od potrošačkih zadruga, čiji bi postojeći aparat mogao biti od koristi za ovu funkciju. Strukturu potrošačke komune bi činili:

- (a) Stambeni komiteti, kao najjednostavniji organi vođenja računovodstva i distribucije
- (b) Lokalne federacije
- (c) Nacionalne konfederacije

Pošto bi proizvodi ekonomske aktivnosti bili zajedničko vlasništvo Nacionalne komune, svi/e članovi/ce komune bi imali/e jednaka prava na zajedničke proizvode. Potrošnja bi stoga bila bazirana na principu: svakom/svakoju u skladu sa njegovim/njenim potrebama, dok bi uspešnost realizacije ovog principa zavisio od sredstava i razvoja date komune.

Iz svega rečenog sledi da bi Nacionalnu komunu činila sindikalizovana proizvodnja, izgrađena na osnovama komunističkih odnosa između proizvođača/ica.

Izvan komune će ostati razni elementi koji nastavljaju sa individualističkom ekonomijom: zanatski radnici&e u nekim industrijama i veliki broj zemljoradnika/ca.

Među radnicima i radnicama u zanatima i kućnoj radinosti potrebno bi bilo uvesti princip dobrovoljnog zadrugarstva; omogućavajući široko polje za lični razvoj i inicijativu, stvorice se put ka upotrebi dostignuća tehnološkog progresa. Ove proizvodne grane, ujedinjene po ugledu na sindikalizovane komunalne industrije, biće uključene u odgovarajuće sindikate, čineći deo Nacionalne konfederacije rada. Međutim, ekonomski odnosi između njih i komune bili bi regulisani kao i odnosi individualnih farmi sa komunom.

Princip zadrugarstva, dalje, bio bi primenjen na privatna poljoprivredna gazdinstva, tj. individualne farme, koje koriste deo područstvenog zemljišta i taj deo, naravno, ne bi mogao da bude objekat kupovine ili prodaje, i ne bi mogao da se nasleđuje.

Kapitalizmu su dani odbrojani. U njegovom organizmu proces raspadanja nastavlja se zaista ubrzano. Svi lekovi, pod maskom raznih reformi (protiv kojih, začudo, kapitalizam pokazuje toliku odbojnost), jedino mogu da produže agoniju, ali ne mogu dovesti do ozdravljenja. U prošlosti, kapitalizam je mogao da se spase od smrtonosne krize zauzimanjem kolonijalnih tržišta i tržišta agrarnih zemalja. Danas, mnoge od kolonija se već same bore na svetskom tržištu sa svetskim silama, dok se agrarne zemlje kreću u smeru intenzivne industrijalizacije. Zarad lične sigurnosti, a sa krajnjom nezainteresovanošću za interese stanovništva, kapitalističke zemlje nastavljaju sa uvođenjem visokih tarifnih barijera između sebe, nadajući se da će tako izbeći neizbežnu sudbinu. Međutim, to je za umirući sistem isto što i lek za leš.

Pošto je politički život određen ekonomskim karakteristikama, degenerativni proces koji okreće buržoaske demokratije u diktature je samoobjašnjiv. Sa ekonomskom diktaturom finansijskog kapitala mora da se uzdigne i odgovarajuća politička diktatura u jednoj zemlji. Shodno tome, danas vidimo kakao se parlamenti degenerišu ili u lične diktature (Italija, Poljska, itd.), ili u grupne diktature (SAD, Francuska, Nemačka, itd.), dok vlade postaju poslušne i podaničko oruđe u rukama banaka i berza. Parlamentarna demokratija danas nije ništa drugo nego prikrivena diktatura. U svakom obliku, diktatura je samo spoljni simptom raspadanja starog društvenog oblika, pokušaj umirućeg kapitalizma da zaustavi napredujući marš progresa koji, uprkos preprekama, krči put promenama, usku stazu koja se penje ka savršenijim formama organizovanih društvenih odnosa.

MOJE SHVATANJE DRŽAVNOG KOMUNIZMA

Najveći pokušaj u celoj istoriji da se pokrene promena u smeru nove društvene forme, revolucija u Rusiji 1917-21, zapravo je omogućio stvaranje državnog komunizma, i tako nam dao priliku da definišemo i analiziramo režim autoritarnog komunizma.

Jedna od njegovih tipičnih karakteristika je proizvodnja zasnovana na birokratskim odnosima. Drugim rečima, svo oruđe i sredstva za proizvodnju i distribuciju, kao i ljudski rad i sami ljudi, potpuno su okruženi državom, koja je zapravo ekskluzivno vlasništvo male klase birokrata.

Ostatak stanovništva je proleterizovan i nateran da daje svoj rad državnim trustovima, svojim radom uvećavajući moć ovih trustova i omogućavajući višu ekonomsku poziciju vladajućoj klasi.

Birokratski odnosi u proizvodnji prekrivaju celokupni društveni život i postavljaju radničku klasu u potpunu zavisnost od države, tj. birokratije. Celokupnu populaciju država je podelila na radne grupe koje kontroliše klasa činovnika, koja ih prisiljava na rad. Štaviše, država stvara nove osnove ekonomske nejednakosti kroz princip različitih plata u odnosu na razliku u korisnosti različitih zanimanja; ona daje privilegije i prema osobi se ponaša kao prema najobičnijem izvoru radne snage. Država, takođe, seli radnu snagu po svojoj volji, uzduž i popreko po zemlji, ne obazirući se ni na šta osim na sopstveni interes, primoravajući tako muškarce i žene da crnče pod striktnim i strogim uslovima vojne discipline.

Na ovaj način državna komuna preobraća radništvo u bezosećajne deliće velike, centralizovane komunističke mašine, delove koji su primorani da se celog života potčinjavaju samo jednoj svrsi: maksimalnom izvršenju određenih proizvodnih zadataka po odluci države, i kojima ostaje minimalno polje za ličnu inicijativu, nezavisne akcije i lični izbor. Takvo stanje stvari stvara socijalnu nejednakost i, u isto vreme, ponovo uspostavlja klasnu strukturu društva i prevlast birokratije.

Neizbežni rezultat ove vrste društvene organizacije je jaka policijska država, koja sebi podređuje svaki aspekt života svojih stanovnika i stanovnica. Ojačana po volji centralizovane vlasti, komunistička država podređuje sve i svakog policijskoj kontroli i, uz pomoć špijunaže, budno motri nad svima. Takav sistem neminovno uništava svu slobodu i dovodi do državnog ropstva; u njemu uzaludno možemo da tražimo slobodu udruživanja, okupljanja, istraživanja i obrazovanja, kada očigledno ne postoji lična sloboda i privatnost doma.

Dalji razvoj ovakvog sistema neminovno vodi do pojačavanja unutrašnjih kontradiktornosti i, kao i pod privatničkim kapitalizmom, klasnoj borbi. To je, međutim, mnogo teža borba, koja će biti mnogo brutalnije i okrutnije suzbijana nego u buržoaskom kapitalizmu. Eksperiment u Rusiji, ako o njemu sudimo sasvim nezavisno od njegovih stvaralaca, potpuno jasno pokazuje nefunkcionalnost takvog režima.

Kao posledica ove nepobitne činjenice, na dan nakon revolucije društvo će morati da računa na dva ekonomska sistema koja su u principu međusobno neprijateljska: komunistički i individualistički sistem kao i prelazni sistem zadruga. Društvo će morati da ustanovi određeni oblik odnosa sa individualističkom ekonomijom, koji će voditi njenim brzim i bezbolnim prelaskom u komunizam. Karakteristika sistema prelaznog perioda će zbog toga biti ekonomski dualizam, tj. koegzistencija i komunizma i individualizma, u kojoj će komunizam zauzimati upravljačke pozicije. Moje viđenje društva u prelaznom periodu izgledaće ovako.

EKONOMSKA STRUKTURA DRUŠTVA

Sistem komunističke ekonomije. Sve grane industrije, u kojima je rad već poduštvljen u kapitalizmu, bile bi sindikalizovane; tj. prešle bi u ruke radničkih organizacija, ujedinjenih odozdo, po proizvodnim industrijskim granama, po principu federalizma, čime se omogućava puna administrativna autonomija svakoj karici ovakvog organizacionog lanca. Pored toga, sindikalizovana industrija bi bila izgrađena na osnovama komunističkih industrijskih odnosa.

Celokupna proizvodna industrija bila bi sindikalizovana, s izuzetkom zanata i kućne privrede. Sindikalizacija bi važila i za industriju usluga, uključujući usluge prevoza, pošte, telegrafa, telefona, radija, javnih službi, zdravstvene službe, statističke, računovodstvene i distributivne organizacije, javno podučavanje, nauku, umetnost i pozorište; takođe, i za one grane ekstraktivne industrije u kojima je kapitalizam već poduštvenio rad, kao što su grane koje se bave vađenjem korisnih minerala (uglja, rude, metala), zatim šumarstvo, ribolov, i farme na kojima je rad, preko mehanizacije, poduštvljen u toku samog procesa industrijskog razvoja.

Organizaciona mašinerija komunističke ekonomije zasnovana je na autonomnim fabrikama koje su pretvorene u industrijske komune. U svom najrazvijenijem obliku to će biti konfederacija, sastavljena od sledećih delova:

- (a) Osnovna ćelija - autonomna fabrika ili proizvodna komuna
- (b) Regionalne konfederacije industrijskih federacija
- (c) Nacionalna konfederacija rada, ili Savet nacionalne ekonomije i kulture

istorijskim okolnostima. Ova pretpostavka navodi me da zaključim neophodnost prelaznog perioda iz kapitalizma ka evoluirajućem anarhizmu i komunizmu. Zbog toga smatram da u današnjem istorijskom okviru ostvarenje anarhizma i komunizma uzima oblik prelaznog stanja, koje nazivam komunalističko-sindikalističkim poretkom. Osobine ovog poretka opisujem u daljem tekstu.

MOJE VIĐENJE OSTVARENJA ANARHIZMA I KOMUNIZMA

Buduća socijalna revolucija mora uzeti u obzir da okolnosti koje industrija i poljoprivreda nasleđuju od kapitalizma nisu svuda iste, tj. da su različite grane u različitoj stepenu razvijene. Zbog važnosti ove očigledne činjenice, možda ne bi bilo praktično da se komunalizuju neka individualna preduzetništva. Pored toga, postoje mnogi oblici proizvodnje, na primer poljoprivreda, čiju komunalizaciju možda ne bi bilo dobro preduzeti.

Zrelim za komunalizaciju trebalo bi smatrati one sektore proizvodnje u kojima je rad već poduštvljen samim razvojem kapitalizma, i u kojem je još potrebno poduštvljenje sredstava za proizvodnju. Ova kategorija bez sumnje obuhvata skoro sve grane uslužnih i proizvodnih industrija. One grane u kojima nalazimo i individualni rad i individualno vlasništvo, kao što je slučaj sa ekstraktivnom industrijom, a naročito poljoprivredom, ne bi trebalo smatrati zrelim za komunalizaciju. Ovde je put ka komunizmu potpuno obrnut od puta koji bi odgovarao uslužnim i proizvodnim industrijama. Tranzicija ovih industrija išla bi od kolektivnog rada, preko kolektivnog vlasništva, do komunizma, dok bi u ekstraktivnim industrijama prvo morala da se izvrši kolektivizacija imanja, i kada se ovo postigne, može početi tranzicija ka kolektivnom radu.

Poduštvljenje imanja je revolucionarni potez koji uključuje nasilje i čiji uspeh zavisi od upotrebe sile, dok poduštvljenje rada predstavlja proces za čije je započinjanje potrebno postojanje i povoljnih okolnosti, i pravilan izbor trenutka. Socijalne revolucije, stoga, odmah mogu uvesti kolektivizaciju imanja u celoj zemlji, ali ne mogu uticati na kolektivizaciju rada. Međutim, kolektivizacija rada je osnova komunizma, i bez nje je komunizam nemoguć.

Revolucija u Rusiji, koja je počela slobodom i likvidacijom buržoaskog društva, zahvaljujući povratku aristokratskom principu diktature vratila nas je natrag, preko "vojnog komunizma", do polazne tačke, do kapitalizma, ili preciznije - do državnog kapitalizma.

Pod bankrotiranim državnim kapitalizmom u Rusiji i diskreditovanom socijal-demokratijom u Nemačkoj, a takođe i kao posledica intenziviranog propadanja kapitalističkog društva širom sveta, širi se i razvija borba radništva protiv ovakvog režima i njegove tendencije da umirući buržoaski svet zameni režimom državnog ropstva. U ovom smislu, veliku istorijsku važnost ima revolucionarna borba španskog proletarijata.

U međuvremenu, stalni tehnički progres, koji vodi sjedinjavanju industrijskih kompanija i poduštvljavanju proizvodnje, stvara neophodne materijalne uslove za prelazak kapitalističke ekonomije u izvodivu i realnu socijalnu revoluciju, što je najviši cilj međunarodnog anarhističkog pokreta radničke klase.

U ŠTA VERUJEM

Verujem da svakoj iskrenoj osobi dolikuje da poziva radne mase da ne dopuste da se plamen revolucije ugasi. Naprotiv, njen obim mora da se širi, kroz pobuđeni entuzijazam i nezavisnost, i kroz stvaranje slobodnih radničkih institucija. One bi trebalo da budu takve da omoguće radništvu da uzme u svoje ruke, nakon rušenja kapitalizma, organizaciju slobodnog života na principima dostojanstvenog rada.

Ja se potpuno slažem sa parolom Prve internacionale: "Oslobođenje radnika i radnica mora biti delo njih samih", i verujem u klasnu borbu, kao moćno sredstvo za postizanje slobode. Verujem da proletarijat može da postigne potpunu slobodu jedino revolucionarnim nasiljem, što znači direktnom akcijom protiv kapitalizma i države, i zbog toga sam revolucionar.

Verujem da je jedino društvo bez države u skladu sa ljudskim progresom, i da će jedino u takvoj formi društvenog blagostanja čovečanstvo moći da postigne punu slobodu, i zbog toga sam anarhista.

Verujem da je anarhija, kao politički oblik društva, jedino moguća ako postoji potpuna sloboda sastavnih elemenata društvenog tela, nasuprot centralizovanoj vlasti nad njima. Ova sloboda se može očuvati samo kroz princip federalizma, i zbog toga sam federalista - ili, preciznije - konfederalista.

Verujem da je za potpuno ostvarenje i nezavisnost u okviru federacije, samu federaciju potrebno da čine, pre svega, političke organizacije. Ova vrsta organizacije znači organizovanje komuna. Zbog toga sam komunalista.

Ali ni slobodu ni anarhizam nije moguće zamisliti ako, u okviru komune, nije očuvana individualna sloboda. Društvo je organizovano da bi se zadovoljile mnoge i raznovrsne potrebe ljudi, i ove individualne potrebe ne smeju biti ugrožene od strane zajednice. Ličnost i njeni interesi, a pre svega njena sloboda, predstavljaju osnovu novog sveta slobodnog i kreativnog društva radnika i radnica. Zbog toga sam individualista.

Verujem, međutim, da nije dovoljno uživati samo političku slobodu. Da bi neka osoba bila zaista slobodna, u pravom smilu te reči, ona takođe mora imati ekonomsku slobodu. Uveren sam da ova sloboda ne može da se postigne bez ukidanja privatne svojine i organizovanja proizvodnje na principu "od svakog/e prema njegovim/njenim mogućnostima" i potrošnje na principu "svakom/oj prema njegovim/njenim potrebama". Stoga sam komunista.

Verujem da su anarhizam i komunizam izvodivi samo na globalnom nivou, a ne u jednoj zemlji. Zbog toga smatram neophodnim da se proletarijat organizuje u internacionalne proizvodne sindikate (ili udruženja). Verujem da se samo direktnom akcijom, zasnovanom na internacionalnoj proleterskoj solidarnosti, može pobediti buržoazija i država, i da samo internacionala radničkih sindikata može zameniti umirući kapitalizam. Zbog toga sam internacionalista, za koga je osnovno da pripada klasi, a ne naciji. Ipak, naciju poštujem kao oblik kolektivne manifestacije ličnosti.

Način na koji će kapitalizam biti srušen, a komunizam izgrađen, je preuzimanje proizvodnje od strane proizvodnih radničkih sindikata. Zbog toga sam sindikalista.

Ljudi ne žive radi međusobnog ubijanja, već radi stvaranja i uživanja, življenja ispunjenog života u obilju i sreći, na osnovu slobode, uzajamnog poštovanja i rada svih za jednog/u i jednog/e za sve. Zbog toga ljudi teže miru, koji je, međutim, van domašaja dokle god čovečanstvo živi pod vladama i kapitalizmom koji vodi stalnom ratu. Smatram svojom dužnošću da širim ovakva shvatanja, jer sam za svetski mir. Međutim, znam da ljudi mogu da postignu mir jedino kroz revolucionarni klasni rat protiv buržoazije. To uključuje uništenje kapitalističkog režima sa svim svojim institucijama, koje su sramota i opasnost za slobodoljubive ljude. Jedna od takvih institucija je i vojska, sa obaveznim služenjem. Zbog toga sam za ukidanje vojske i vojnih budžeta u svim zemljama. Protivim se militarizmu, i stoga sam antimilitarista.

Istorija me je naučila da sve religije podržavaju i opravdavaju ropstvo, kao i iskorišćavanje slabih od strane jačih, i postavljaju svoje bogove na stranu onih koji predstavljaju fizičku silu. Zbog toga je religija prepreka ljudskom razvoju. Pored toga, ne treba mi nebeski moral, jer smatram ljudsku etiku, izvedenu iz instinkta i običaja, najboljim sistemom morala. Religija je nadživela svoje pravo na postojanje i protiv nje se borim kao protiv ostataka prošlosti. Shodno tome, ja sam ateista.

Verujem da je došlo vreme za praktičnu realizaciju anarhizma. Anarhizam više nije teorija, već program, i zato ulazi u konstruktivni period svog razvoja. S puno entuzijazma učestvujem u tom razvoju, i stoga sam konstruktivista.

Nisam maksimalista u anarhizmu, jer smatram - u skladu sa objektivnim faktorima - da anarhizam teško može biti postignut odjednom. Sa druge strane, nisam ni minimalista, jer smatram da je beskorisno i neistorijski da se ostvarenje anarhizma i komunizma razdvoji u seriju etapa, kao što rade socijalisti. Zbog toga odbijam tzv. "minimalni program". Želim da vidim anarhizam ostvaren danas, ali stepen u kojem će anarhizam i komunizam biti ostvareni u realnosti, zavisi direktno od datog istorijskog trenutka. Zbog toga, u okviru anarhizma, ja sam realista.

Moje verovanje u ostvarivost anarhizma sada, a ne u nekoj udaljenoj ili nedefinisanoj budućnosti, navodi me da analiziram sadašnji istorijski period kao celinu, i da iz te analize zaključim pozitivni domašaj, prirodu i oblik u kojem anarhizam i komunizam mogu biti ostvareni u ovim
